

Sáng kiến Con đường Tia Mũi không hoàn toàn là một dự án trừu tượng học hời hợt và ngớ ngẩn ta có thể chứng minh nó là một thực tế, được hỗ trợ bằng đồng tiền mạnh của Trung Quốc. Do đó, trong khi Washington vẫn loay hoay theo luận về một chính sách tăng trưởng mới với châu Á, Bắc Kinh đang mở đường - theo cả nghĩa đen và nghĩa bóng - trong toàn khu vực và còn xa hơn nữa.

Sáng kiến Con đường Tia Mũi của Trung Quốc là một dự án thương mại đa quốc gia, nó cũng lôi kéo nhiều tham vọng của Trung Quốc. Kết hợp giữa “vành đai kinh tế” trên bộ và một tuyến vận tải hàng hải, sáng kiến này nhằm phát triển một mạng lưới thương mại liên kết các quốc gia và lực lượng. Các khoản đầu tư tập trung

chuyển vào cơ sở hạ tầng nhằm thiết lập các trung tâm thông tin mới mới được tuyển liên kết các khu vực thông qua các hệ thống đường sắt, biển công, hệ thống vận chuyển năng lượng và công nghệ. Một khái niệm tương đương mới là "Một vành đai, Một con đường" (OBOR hoặc B&R) - đang được lên kế hoạch xây dựng, đang xây dựng hoặc đã được hoàn thành trong thời gian gần đây. Con đường Tia Mũi là một khái niệm mới ngay từ giai đoạn hình thành, bao gồm nhiều dự án và tất cả các nước được hoan nghênh tham gia. Vì những lý do đó, nó được cho là một dự án trọng điểm hoặc hảo huy. Tuy nhiên, ngược lại ta có thể chứng minh được rằng, Con đường Tia Mũi là một thách thức, được hệ thống vận tải biển vận tải biển của Trung Quốc. Do đó, trong khi Washington vẫn loay hoay theo luận văn một chính sách tương tự với châu Á, Bắc Kinh đang mở đường - theo cách nghĩa đen và nghĩa bóng - trong toàn khu vực và còn xa hơn nữa.

Hiện đại hóa mạng lưới thông tin mới của đất

Con đường Tia Mũi có thể được coi là một sự hồi sinh trong thế giới hiện đại của Con đường Tia Mũi và được khai thác rộng rãi từ đầu tiên Tây Hán. Mạng lưới ban đầu đã mở ra nhiều khu vực khác nhau trên bộ và trên biển, cho đến khi những tiến bộ về hàng hải đã khiến cho các tuyến đường biển không thể cạnh tranh được với một kinh tế.

Con đường Tia Mũi xuyên qua các vùng đất gọi là "Tây vực" (xi yu), hay còn gọi là "các vùng đất phía Tây". Các vùng đất này nằm về phía Tây của Ngục Môn Quan, bao gồm cả khu vực Tân Cương cũng như Trung Á ngày nay. Cả hai vùng đất này đều có tầm quan trọng chiến lược ít nhất là từ thế kỷ 3 trước công nguyên. Theo một nghĩa rộng nhất, "Tây vực" còn trải dài hơn nữa về phía Tây, đến tận tận đầu lục địa Ấn Độ, Châu Âu, Trung Đông và Châu Phi.

Giống như đa số các trường hợp được hồi sinh, Con đường Tia Mũi của Trung Quốc kể thủa một sự khái niệm nhất định trong phiên bản gốc, được thời điểu chứng minh cho thích ứng với tình hình hiện nay. Đáng chú ý, sáng kiến Con đường Tia Mũi tập trung vào các dự án xây dựng cơ sở hạ tầng "cứng" (như đường xá, đường sắt và đường ống dẫn năng lượng) và các dự án "mềm" như các dự án thông tin mới đi đến tận. Có thể hình dung, xe tải, tàu hỏa và hệ thống đường ống chuyên chở hàng hóa và dầu thô đã thay thế các đoàn lữ hành di chuyển bằng lừa chèo đày từ lâu và hệ thống phách.

Khía cạnh hiện đại khác của Sáng kiến Con đường Tia Mũi là việc thúc đẩy hóa công nghệ tài chính. Cụ thể là, Bắc Kinh đã thiết lập Quỹ Con đường Tia Mũi trị giá 40 tỷ USD vào tháng 12 năm 2014 để đầu tư vào Con đường Tia Mũi. Số tiền này được huy động từ một số nguồn, trong đó có Các quỹ hành ngoại hối quốc gia, Tập đoàn Ngân hàng Trung Quốc, Ngân hàng Xuất nhập khẩu Trung Quốc và Ngân hàng Phát triển Trung Quốc. Bắc Kinh cũng đã thành lập một cơ quan đầu tư đa quốc gia: Ngân hàng Ngân hàng Châu Á (AIIB) trị giá 100 tỷ đô-la với sự tham gia của 57 quốc gia trong đó có Úc, Anh, Pháp, và Nga, nhưng không có Mỹ, là một ngân hàng phát triển phân bổ vốn cho các dự án xây dựng cơ sở hạ tầng, đây cũng được coi như một phần của sáng kiến Con đường Tia Mũi. Tuy nhiên, ngay cả ngân hàng quốc gia Trung Quốc cũng không đủ khả năng đáp ứng hơn 1 nghìn tỷ đô-la chi phí cho Sáng kiến Con đường Tia Mũi. Một số quy tắc phân phối vốn, các ngân hàng phát triển khu vực và quốc tế (như Ngân hàng Tái thiết và Phát triển châu Âu, Ngân hàng Phát triển Châu Á và Ngân hàng Thế giới), chính phủ các nước, và các chủ thể tư nhân cũng đang phải hỗ trợ tài chính.

Vấn đề nguyên tắc “cùng thắng”

Trung Quốc đang tiếp tục Sáng kiến Con đường Tia Mũi của mình thành một viễn cảnh “cùng thắng” (shuang ying) để với tất cả các nước tham gia. Một ví dụ Bắc Kinh, lợi ích là thúc đẩy phát triển kinh tế trong nước thông qua khếch phát tình trạng sản xuất dịch vụ trong ngành công nghiệp, đồng thời mở ra các thị trường mới ở nước ngoài. Mô hình tăng trưởng mới của Trung Quốc lấy đồng lực là sự gia tăng về nhu cầu quốc tế để với hàng Trung Quốc. Điều này có ý nghĩa quan trọng khi Trung Quốc đang phải thích ứng với trạng thái “bình thường mới” (new normal) với mức tăng trưởng chỉ 1 con số sau nhiều thập kỷ tăng trưởng luôn ở mức 2 con số. Dự án cũng nhằm đảm bảo an ninh năng lượng cho Trung Quốc bằng cách cung cấp thêm các đường ống dẫn dầu khí bên cạnh các tuyến đường truyền thống mà Trung Quốc đang phải phụ thuộc đi qua eo biển Malacca và Biển Đông. Ngoài ra, một tiêu cốt lỗi của Sáng kiến Con đường Tia Mũi là thu hẹp khoảng cách đầu tư giữa miền Đông và miền Tây Trung Quốc, giảm chênh lệch về phát triển kinh tế giữa các vùng miền trong cả nước. Tăng trưởng kinh tế được coi là một “phòng thủ” để ngăn chặn chủ nghĩa ly khai sắc tộc tại một số khu vực như Tân Cương. Tất cả những yếu tố nêu trên đều là đồng lực bên trong của Sáng kiến Con đường Tia Mũi của Trung Quốc. Trong mọi giai đoạn thực hiện chi tiết trình bày cách to lớn, Sáng kiến Con đường Tia Mũi là một thành tựu quan trọng để với sự phát triển kinh tế và chính sách đối ngoại của Trung Quốc. Trên thực tế, Con đường Tia Mũi thuộc quy định điều hành của Ủy ban Phát triển và Cách thức Quốc gia (NDRC).

Đối với các chính phủ các nước thành viên, Sáng kiến Con đường Tia Mũi giúp phát triển các khu vực hoặc quốc gia có nền kinh tế kém phát triển. Ví dụ, từng thị trường Pakistan đã ca ngợi Hành lang Kinh tế Trung Quốc-Pakistan trong dự án Con đường Tia Mũi là “tổng đài của thế kỷ” (Iftikhar 2016) với hàng triệu người trong khu vực được hưởng lợi từ các tuyến đường mới, tuyến đường sắt dài 1.800 km, đường ống dẫn dầu và một bến cảng trị giá hàng tỷ đô la ở Gwadar.

Con đường Tia Mũi là một dự án lớn, mang lại nguồn lợi cho các nền kinh tế mới nổi cũng như đang phát triển: một ngôi làng xa xôi ở ngoại ô Kyrgyzstan có thể được hưởng lợi ích kinh tế không khác gì một nước thành viên của Liên minh châu Âu. Ví dụ, Đức và Ba Lan đang xây dựng một số công trình và khu công nghiệp liên quan đến Con đường Tia Mũi (Shepard 2016). Do đó, đối với các chính phủ thành viên, Con đường Tia Mũi một mặt tạo ra công việc làm, phát triển cơ sở hạ tầng và kinh tế, đồng thời trở thành một phần của chuỗi cung ứng toàn cầu. Mặt khác, các khu vực có con đường Tia Mũi đi qua cũng có nhiều lợi ích: các công ty Trung Quốc thông thường thích sử dụng lực lượng lao động người Trung Quốc thay vì lao động địa phương, điều này có thể ảnh hưởng tiêu cực tới cơ hội việc làm ở các nước sở tại. Các tiêu chuẩn về môi trường và an toàn cũng là các mối quan tâm đáng kể của các chính phủ sở tại, cũng như việc bảo vệ quyền sở hữu trí tuệ. Ngoài ra, khó khăn trong việc tiếp cận thị trường Trung Quốc của các doanh nghiệp nước ngoài cũng là vấn đề rất đáng quan tâm.

Đối với khu vực kinh tế tư nhân, Con đường Tia Mũi cũng tạo ra cơ hội kinh doanh mới. Theo “PricewaterhouseCoopers” (2016), các doanh nghiệp tư nhân được hưởng lợi nhiều nhất gồm các doanh nghiệp xây dựng cơ sở hạ tầng, như các nhà cung cấp công nghệ, nguyên liệu thô, thiết bị và linh kiện; cũng như các công ty xây dựng, dịch vụ có thể hợp tác với các công ty Trung Quốc ở các thị trường nước ngoài. Phương thức của chuỗi của thành phần tư nhân hiện nay là hợp tác dưới hình thức đối tác công-tư (PPPs). [1] Thật vậy, các công ty Trung Quốc ngày càng gia tăng quan hệ hợp tác giữa nhà nước với tư nhân trong các dự án cơ sở hạ tầng và đang mang lại những lợi ích to lớn cho thành phần kinh tế tư nhân thông qua Con đường Tia Mũi (PricewaterhouseCoopers 2016).

Với mục tiêu thúc đẩy một cách bền vững “cùng thắng” về thị trường kinh tế, phát triển cơ sở hạ tầng, tạo việc làm, kết nối quốc tế và khu vực, dự án của Con đường Tia Mũi cần sự hợp tác với các ngân hàng quốc doanh của Trung Quốc, các công ty và các chủ thể nhà nước khác. Tác động của mối quan hệ đối tác này sẽ được thảo luận ở phần tiếp theo.

Sđ tham gia của khu vực nhà nước và tđ nhân

Bđi vì ra đđi muđn, các doanh nghiệp tđ nhân ở Trung Quốc, đđc biđt là các doanh nghiệp vđa và nhđ (SMEs), đđ có nhđng bđđc đđi chđm rđđi nhđng vđng chđc vào các lđnh vđc truyđn thđng vđn do nhà nước chi phđi. Tuy nhiên, các doanh nghiệp nhà nước (SOEs) vđn chiđm đđu thđ vđ đđu tđ trđc tiđp ra nước ngoài (FDI) của Trung Quốc (Backaler 2014). Xu thđ này sđ tiđp tđc vì chính quyđn trung đđng chđ trđng cho các doanh nghiệp quđc doanh đđng vai trò chđ chđt trong các đđ án thuđc Sáng kiến Con đđng Tđ Iđa Mđi. Trên thđc tđ, vai trò của chính phđ Trung Quốc đđi vđi nguđn vđn FDI đđ đđn thay đđi tđ quđn lý, đđiđu tiđt sang hđ trđ, thúc đđy (KPMG 2015), và các doanh nghiệp quđc doanh là mđt kđnh thđng mđi mà nhà nước lđa chđn. Do FDI của Trung Quốc chđy vào các đđ án Con đđng Tđ Iđa Mđi ngày mđt lđn [2] nên sđ tham gia của các doanh nghiệp nhà nước sđ là mđt thành phđn không thđ thiđu của sáng kiến đđ này.

Trong các quđc gia theo chđ nghđa nghiệp đđn [3], các doanh nghiệp nhà nước có thđ cung cđp con đđng duy nhđt đđ kinh doanh - ít nhđt cho đđn khi các công ty tđ nhân và/hođc các nguyên tđc thđ trđng tđ do chiđm tđ lđ lđn hđn.

[4]

Cho đđn lúc đđ, các công ty nhà nước đđc chính phđ hđu thuđn có thđ đđu tđ trong các lđnh vđc đđc thù nhđ nđng lđng, vđn thông hođc quđc phòng.

[5]

Tuy nhiên, các doanh nghiệp nhà nước cđng gđp phđi nhđu thđc và thđng bđ thua lđ. Cđ thđ, ở Trung Quốc, các doanh nghiệp nhà nước “nđ nhđu hđn và khđ nđng trđ nđ yđu hđn các doanh nghiệp tđ nhân, dù đđc hđng thđi hđn vay lđu hđn do chính phđ hđ trđ” (Bloomberg 2016). [6] Sđ không minh bđch trong các doanh nghiệp nhà nước cđng là mđt trđ ngđi, đđn đđn hành vi tìm kiđm đđc lđi, làm tđng nguy cđ tham nhđng, hđi lđ, cđng nhđ thông tin không đđng tin cđy vđ chi phí, doanh thu và hiđu suđt hođt đđng. Tđt cđ các yđu tđ này làm gia tđng đđng kđ các rđi ro khi hđp tác vđi các doanh nghiệp nhà nước so vđi hđp tác vđi các doanh nghiệp thuđc khu vực tđ nhân. Chđt lđng và chi phí của các đđ án cđ sđ hđ tđng cđng có thđ bđ đnh hđng. Theo mđt nghiđn cđu gđn đđy của Trđng Kinh doanh Said Saar thuđc đđi hđc Oxford (Ansar và et al. 2016) đđ thđm dò 95 đđ án đđng bđ và đđng sđt lđn của Trung Quốc trong 3 thđp kđ gđn đđy, các đđ án đđu hoàn thành đđng hođc trđđc hđn. Tuy nhiên, chi phí xây đđng thđc tđ trung bình cao hđn 30,6% so vđi chi phí đđc tính, chi phí của 3/4 sđ đđ án giao thông ở Trung Quốc vđđt quá ngân sách. Nghiđn cđu cho rđng, đđng lđc đđ các quan chđc và nhà thđu Trung Quốc là vđc hoàn thành công trình trong khođng thđi gian ngđn nhđt là phđn thđng ngay cđ khi nđy sinh các vđn đđ liên quan đđn chi phí, chđt lđng, an toàn

lao động, tác động đến môi trường, hoặc quá trình tham vốn công đường.

Các chính phủ và các đối tác thị nhân sự thị trường gặp phải một loạt các khó khăn được thừa hưởng từ các doanh nghiệp quốc doanh Trung Quốc. Trong khi các cách tiếp cận thị trường đối với hệ thống doanh nghiệp quốc doanh thị Trung Quốc là giải pháp dài hạn và hiệu quả hơn, thực tế cho thấy các doanh nghiệp này có vai trò chính yếu đối với nhà nước, do đó có khả năng duy trì được vị thế được quy định đối với ngành công nghiệp, cả trong nước lẫn các dự án đầu tư ra nước ngoài. Tuy nhiên, Con đường Tia Mũi đem lại cơ hội cùng với những thách thức.

Ví dụ, sáng kiến đẩy mạnh tham vốn mang tên Con đường Tia Mũi có thể khuyến khích các doanh nghiệp nhà nước thực hiện các tiêu chuẩn quốc tế trong các hoạt động thương mại của họ. Đối với một nước hiện vẫn đang tìm cách thích nghi với các hoạt động kinh doanh quốc tế ngoài như Trung Quốc thì việc thực hiện các tiêu chuẩn thực hành tốt nhất là một bước cần thiết khi hoạt động trong môi trường kinh doanh mới quốc tế. Ví dụ, “Hướng dẫn về công tác quản trị doanh nghiệp trong các doanh nghiệp nhà nước” của OECD công bố năm 2005 đã đưa ra một số vấn đề cần thực hiện đối với các doanh nghiệp nhà nước, đồng thời đưa ra những lời khuyên trong công tác quản trị nhằm tăng cường tính minh bạch và hiệu quả. [7] Thông tin, gần đây Liên hợp quốc công bố tài liệu về đối tác Toàn cầu vì Giao thông Biển vùng nhằm hỗ trợ quá trình thiết lập các tiêu chuẩn thông lệ tốt nhất trong các vấn đề môi trường và an toàn, nhất là đối với ngành giao thông. Đây sẽ là được đi kèm với bất cứ các dự án thu hút Sáng kiến Con đường Tia Mũi. Các hiệp định đa phương hoặc song phương, hợp đồng liên doanh, và/hoặc các hiệp định đối tác công-tư cũng đưa ra các phương thức hợp lý để quy định các tiêu chuẩn thực hành tốt nhất đối với sự tham gia của doanh nghiệp nhà nước vào các dự án thương mại.

[8]

Các nước sự thị cũng sẽ gặp vấn đề tương tự. Con đường Tia Mũi sẽ thúc đẩy các chính phủ không những phải chấp nhận các tiêu chuẩn thực hành quốc tế tốt nhất, mà còn cần thiết môi trường đầu tư tiếp cận của họ để thu hút FDI từ Sáng kiến Con đường Tia Mũi. Một trường hợp nghiên cứu điển hình là Dự án đường vành đai Almaty (còn được biết đến qua tên viết tắt bằng tiếng Nga là BAKAD) - một phần của đường cao tốc xuyên quốc gia “Tây Trung Quốc - Tây Châu Âu”, đồng thời là dự án đầu tiên được triển khai theo mô hình đối tác công-tư không chỉ Kazakhstan mà còn toàn bộ khu vực Trung Á. BAKAD là một dự án thí điểm của Con đường Tia Mũi, là mô hình đối tác công-tư đầu tiên được xây dựng trong khuôn khổ pháp lý mới, được soạn đối đáng kể đối với bộ luật được xây dựng vào năm 2014, là một phần của chương trình cải cách mới của Kazakhstan, được gọi là “Nury Zhol”.

[9]

Những nỗ lực trong việc ban hành các đạo luật liên quan đến mô hình đối tác công-tư đã

tạo ra điều kiện cho phép các nhà đầu tư quốc tế đầu tư vào BAKAD, trong đó có Ngân hàng Tái thiết và Phát triển Châu Âu.

Ví dụ, tháng 5 năm 2015, [10] “Luật về các quy định Tự nhiên” của Kazakhstan đã được sửa đổi để tăng tính minh bạch về thu thuế quan và các hoạt động được quy định, đơn giản hóa thủ tục thuế, báo về ngồn tài tiêu dùng, tạo thuận lợi cho việc xử lý hồ sơ báo thuế và loại bỏ các chi phí không cần thiết. Trên thực tế, BAKAD có thể là một kế hoạch chi tiết cho mô hình đối tác công-tư trong các lĩnh vực cần thu hút vốn đầu tư và Sáng kiến Con đường Tia Mũi.

Do đó, trong khi vai trò quan trọng của khu vực kinh tế công tạo ra những thách thức, thì Sáng kiến Con đường Tia Mũi có thể mở đường cho việc áp dụng các biện pháp quản trị doanh nghiệp theo định hướng thị trường. Điều này rất quan trọng để các nhà đầu tư tư nhân khi cần nhận góp vốn vào các dự án tiềm năng và dài hạn thuộc Sáng kiến Con đường Tia Mũi. [11]

Hội nhập với thị trường và M

“Ngoại giao kinh tế” là giải pháp quan trọng của Bắc Kinh nhằm kết nối với cộng đồng quốc tế (Ewert, Poeter và Fermont 2016), và Sáng kiến Con đường Tia Mũi là một cơ chế then chốt để thực hiện chính sách này. Do đó, Bắc Kinh và các nước tham gia đã đưa Sáng kiến Con đường Tia Mũi và AIIB vào vị trí có mức ưu tiên cao.

Theo quan điểm của Bắc Kinh, thúc đẩy chính sách “ngoại giao kinh tế” mới có lợi hơn so với xu hướng “sức mạnh cứng” ra bên ngoài. Bắc Kinh đã coi sự tiềm năng và khó khăn của xung đột quân sự nguồn lợi với chính sách thúc đẩy tăng trưởng kinh tế mới đưa đến vũng [12], coi đó là điều kiện quan trọng để đảm bảo sự ổn định trong nước và duy trì chế độ. [13]

Do đó, Bắc Kinh luôn nhấn mạnh rằng, Con đường Tia Mũi không phải là một dự án đối ngoại mà là một dự án có định hướng kinh tế. Ưu tiên này rất quan trọng với Bắc Kinh bởi vì các khu vực mà Con đường Tia Mũi đi qua đều có vị trí quan trọng chiến lược.

Cùng giới Con đường Tia Mũi thời cổ đại, trong Con đường Tia Mũi, khu vực Trung Tân Cương (đặc biệt là Urumqi và Kashgar) và khu vực Trung Á đóng vai trò trung tâm. Thực ra, đường lối chính của Con đường Tia Mũi là phát triển và kết nối với khu vực Trung Tân Cương, từ đó ngấm chèn xu thế ly khai và cực đoan tôn giáo. Nga rất quan ngại vì Trung Á có vai trò quan trọng và trung tâm trong Sáng kiến Con đường Tia Mũi, trong khi khu vực này được cộng đồng coi là một phần “sân sau” của Nga nên cần tranh sự di chuyển ra quy mô liên hệ không chỉ do nguồn dầu mỏ trữ lượng khổng lồ dồi dào mà còn vì vị trí chiến lược của khu vực này trong vai trò là một “điểm nối” của “vành đai kinh tế” Con đường Tia Mũi kết nối thông qua phía đông và phía tây. Kazakhstan và Kyrgyzstan cũng là các thành viên của Hiệp hội kinh tế Á-Âu (Eurasian Development Community) cùng với Nga. [14] Vì thế, từ khi hai bên thúc đẩy các lĩnh vực hợp tác có lợi ích chung, xung đột tiềm tàng về địa-chính trị giữa Nga và Trung Quốc sẽ luôn thông thoáng. [15] Đối với các nước Trung Á, lợi ích về thông mại và FDI thời điểm hiện tại là rất lớn, nhất là trong bối cảnh nền kinh tế toàn cầu đang xuống dốc, xuất khẩu dầu mỏ giảm sút, một số hàng mại công nghiệp được áp dụng đối với Nga đã ảnh hưởng tiêu cực đến nguồn kiều hối do công nhân các nước Trung Á gửi về.

[16]

Do đó, các nước khu vực này đang tìm cách đa dạng hóa nền kinh tế, tham gia và thúc đẩy các hiệp định của WTO một cách linh hoạt hơn, đồng thời, cải thiện tình hình môi trường đầu tư và thông mại

[17]

để thu hút FDI, thúc đẩy qua dự án BAKAD và chương trình cải cách lập pháp gần đây ở Kazakhstan.

Tuy nhiên, sự tham gia của nhà nước Trung Quốc thông qua các doanh nghiệp quốc doanh (SOEs) và các doanh nghiệp được chọn lọc mà nhà nước hậu thuẫn có thể thách thức khái niệm về dự án Con đường Tia Mũi như là một dự án thông mại thuần túy không có yếu tố chính trị. Nếu Bắc Kinh can thiệp quá mức, hoặc có các hoạt động quân sự có liên quan gì đến Con đường Tia Mũi không, như thực tế quốc tế về Con đường Tia Mũi có thể nhanh chóng thay đổi. Lúc đó, một sáng kiến thông mại và đầu tư sẽ được coi là một dự án xây dựng liên minh và/hoặc bành trướng địa chính trị. Như thực tế này sẽ làm nóng các cuộc tranh luận về chính sách ngoại giao đối với một “Trung Quốc đang trở dậy” và mối đe dọa của nó đối với trật tự thế giới. [18] Vì vậy, cộng đồng quốc tế sẽ cần nhìn xa hơn tuyên ngôn “cùng thông” mà tập trung chú ý đến thực tế.

Đối với Mỹ, một chính sách ngoại giao thực sự đối với Bắc Kinh còn chưa rõ ràng. Trong khi Washington vẫn chưa có được thái độ đưa ra một cách tiếp cận từng bước đối với Sáng kiến Tia Mũi của Trung Quốc, cách tiếp cận hiện nay thiên về biện pháp, “đội phó” hoặc “ngăn chặn” Sáng kiến Tia Mũi của Trung Quốc. [19] Quan điểm của Donald Trump về Trung Quốc trong suốt chiến dịch tranh cử Tổng thống của ông đã thể hiện một quan điểm mạnh mẽ về chuyển đổi cấu trúc và biệt lập về kinh tế, nhưng vẫn chưa rõ liệu quan điểm của ông có thể biến thành các chính sách thực tế của Tổng thống Trump hay không. Một cách tiếp cận hợp lý hơn là tìm ra các lĩnh vực có thể hợp tác mà các công ty của Mỹ có thể có lợi từ những dự án của Con đường Tia Mũi.

Kết luận

Cùng với Sáng kiến Con đường Tia Mũi, Bắc Kinh đang thể hiện một mô hình mới về “ngoại giao kinh tế” nhằm hỗ trợ thúc đẩy tăng trưởng kinh tế trong nước một cách lâu dài và bền vững. Ngoài ra, Sáng kiến Tia Mũi của Trung Quốc sẽ tạo cơ hội việc làm, thu hút FDI, xây dựng cơ sở hạ tầng và thúc đẩy trao đổi thương mại cho các đối tác khác. Theo Trung Quốc, một tiêu chuẩn cùng là thiết lập một kênh bền “cùng thắng” cho tất cả các đối tác tham gia.

Tuy nhiên, dự án đa quốc gia và đẩy mạnh vùng này còn nảy sinh nhiều vấn đề khác như tình hình bất ổn chính trị ở các nước sở tại, các tiêu chuẩn thực tiễn thấp hơn chuẩn quốc tế (bao gồm sự không minh bạch và tham nhũng) và khả năng chính phủ Trung Quốc chính trị hóa các mối quan hệ thương mại thông qua dự tham gia của các doanh nghiệp quốc doanh. Tất cả những yếu tố này có thể cản trở quan hệ thương mại và môi trường đầu tư lành mạnh. Những thách thức như vậy có thể được giảm thiểu nếu các bên tham gia, nghĩa là các thành phần tư nhân và nhà nước thực hiện các biện pháp phòng ngừa, ví dụ như tiến hành rà soát được biệt đối với các dự án và đối tác, thiết lập các điều khoản rõ ràng trong hợp đồng hoặc hiệp ước về tranh chấp và cơ chế trung tài, coi trọng việc áp dụng các chuẩn mực quốc tế. Đối với các nước thành viên, Sáng kiến Con đường Tia Mũi có thể khuyến khích các chính phủ thể hiện các nguyên tắc về thương mại tự do trong các nền kinh tế của mình để thu hút FDI tốt hơn. Điều này phải bao gồm việc loại bỏ hoặc giảm thuế quan, đơn giản hóa mã số thuế, giảm quan liêu, bỏ rào cản tài sản cá nhân và tăng cường vai trò của luật pháp.

Con đường Tả Mãi là một dự án chiến lược hoàn chỉnh trong các giai đoạn xây dựng của nó. Đây là một sáng kiến quy mô lớn triển khai trên nhiều quốc gia và châu lục và được hỗ trợ bởi nền kinh tế lớn thứ hai thế giới: nếu được chứng minh là thành công, thì đây sẽ là dự án quan trọng mà không ai có thể “bỏ qua” hoặc “ngần chận”. Mọi nên tiếp cận Sáng kiến Con đường Tả Mãi một cách thận trọng nhưng mang tính xây dựng và nhìn nhận nó như một dự án tiềm năng tích cực để thúc đẩy mối quan hệ thương mại cùng có lợi với Trung Quốc và các nước thành viên của Sáng kiến Con đường Tả Mãi.

Christine Guluzian là chuyên gia về chính sách quốc phòng và ngoại giao tại Viện Cato. Bài viết được đăng trên [Cato Journal](#), Tập 37, Số 1, Mùa Đông năm 2017.

Biên dịch: Trần Thanh Vân

Hiệu đính: Trần Thanh Hải

Bài dịch thuộc bản quyền Nghiên cứu Biển Đông. Mọi người chỉ được đăng đường link, không được lợi khi chia sẻ đăng ý của Ban Biên tập.

Tài liệu tham khảo

Allison, G.T (2015) “The Thucydides Trap: Are the U.S. and China?” (24 tháng 9). Có tại www.theatlantic.com/international/archive/2015/09/united-states-china-war-thucydides-trap / 406756.

Ansar, A ; Flyvbjerg, B; Budzier, A ; Lunn, D. (2016) “Liều thuốc có thể giúp chúng ta có làm thế nào hay giảm thiểu những rủi ro kinh tế? Bằng chứng từ Trung Quốc”. Oxford Review of Economic Policy 32 (3): 360-90.

Backaler, J. (2014) “Bàn về những thách thức kinh tế của Hoa Kỳ - Trung Quốc: Các doanh nghiệp nhà nước Trung Quốc và những thách thức và cạnh tranh phi thị trường”. Ủy ban Duyệt Xét Kinh tế và An ninh Hoa Kỳ (21 tháng 2).

Bloomberg. (2016) “Các tỉnh của Trung Quốc can thiệp vào ngân hàng để cứu vãn các công ty” Bloomberg.com. Có tại www.bloomberg.com/news/articles/2016-07-07/china-province-meddle-in.

Ewert, I; Poeter, J. P .; Fermont, M. (2016) “Kinh tế, Luật pháp và Chính trị: Câu hỏi về tình trạng kinh tế thị trường của Trung Quốc.” Nhà quan sát EU-Trung Quốc 1 (16): 4-8.

Iftikhar, M. (2016) “CPEC: Tầm vóc của thế kỷ” The Nation (ngày 21 tháng 8). Có tại nation.com.pk/business/21-Aug-2016/cpec-a-monument-of-century.

KPMG. (2015) “Tầm nhìn Trung Quốc 2015.” Có tại www.kpmg.com/ES/es/Internacionalizacion-KPMG/Documents/China-Outlook-2015.pdf.

Ledeneva, A. V. (2008) “Blat” và “Guanxi”: Thúc tiến ở Nga và Trung Quốc. “Comparative Studies in Society and History” 50 (1): 118-44.

Li, S. (2014) “Tình trạng tiến thoái lưỡng nan của Trung Quốc và các biện pháp đối phó” S. Binhong (ed.), Thế giới đến năm 2020: Các nhà hoạch định chính sách đối ngoại Trung Quốc: thảo luận các xu hướng mới nổi trong chính trị quốc tế, 51-68. Leiden: Brill.

Mearsheimer, J. J. (2006) “Sự phát triển của Trung Quốc.” 105 (690): 160-62.

_____ (2010) “The Gathering Storm: Thách thức của Trung Quốc đối với sức mạnh của Mỹ tại Châu Á” *Chinese Journal of International Politics* 3 (4): 381-96.

PricewaterhouseCoopers (2016) “Trung Quốc mới: Con đường dài và đầy giông bão” (Tháng Hai). Có tại www.pwc.com/gx/en/growth-markets-center/assets/pdf/china-new-silk-route.pdf.

Schmitter, P. C. (1974) “Vấn còn thế kỷ của chế độ tập quyền?” Bản đánh giá chính trị 36 (1): 85-131.

Shepard, W. (2016) “Con đường Tia Mũi không phải chỉ là Trung Quốc mà là thế giới.” Forbes (ngày 14 tháng 10). Có tại www.forbes.com/sites/wadeshepard/2016/10/14-chinese/#76405ef67289.

The Economist. (2016) “Quy tắc của chúng tôi.” (2 tháng 7). Có tại www.economist.com/news/china/21701505-chinas-foreign-policy-can-reshape-good-part-world-economy-our-bulldozers.

Wang, Y., Zhang, D. (2014) “Báo cáo thường niên của APSA năm 2014”. Có tại ssrn.com/abstract=2453289.

---

[1] Trên thị trường, ngày 23 tháng 9 năm 2014, Bộ Tài chính Trung Quốc đã ra thông báo về việc thúc đẩy đối tác công-tư để khuyến khích đầu tư vào cơ sở hạ tầng. Theo Ngân hàng Thế giới, không có một định nghĩa đồng nhất công nhận rộng rãi về quan hệ đối tác công-tư. Ngày càng nhiều quốc gia đưa ra định nghĩa và những quy định khác nhau về các đối tác công tư của mỗi quan hệ này. Phòng Thực nghiệm Thị trường PPP xác định, quan hệ đối tác công-tư là “một hợp đồng dài hạn giữa một bên là tư nhân với một bên là cơ quan của chính phủ trong lĩnh vực cung cấp tài sản hoặc dịch vụ công, trong đó phía tư nhân phải chịu nhiều trách nhiệm và rủi ro và quản lý. Tham khảo tại: ppp.worldbank.org/public-private-partnership/overview/what-are-public-private-partnership.

[2] Theo The Economist (2016), các dữ báo chính thức cho thấy, vào năm 2015, FDI của Trung Quốc tại các quốc gia tham gia Con đường Tia Mũi đã tăng gấp đôi so với mức tăng trưởng GDP. 44% các dự án kết thúc tại các quốc gia Trung Quốc đã được ký kết với các quốc gia tham gia Con đường Tia Mũi và 52% trong 5 tháng đầu năm 2016.

[3] Vai trò quan trọng của các doanh nghiệp nhà nước trong các hoạt động thương mại trong nước và quốc tế tại Trung Quốc có thể so sánh với mô hình “chính quyền doanh nghiệp đoàn nhà nước” ở Nga, nơi các nhà đầu tư trong nước được hưởng phần lợi nhuận của nhà nước và có vị trí đặc quyền trong các dự án FDI tại nước ngoài. Schmitter (1974) mô tả “chính quyền doanh nghiệp đoàn nhà nước” là “nóu không phải là cấu trúc chính thức, thì là một yếu tố xác định của một nhà tư bản theo chính quyền hoài nghi”. Một nhà lý luận khác theo chính quyền doanh nghiệp đoàn, Mihail Manoilescu (Schmitter 1974), đã phân biệt các nội dung của chính quyền kinh tế: *corporatism pur*, trong đó “Tính hợp pháp và chính nghĩa của nhà nước phải được chấp nhận hoàn toàn phải được vào hoạt động của các tập đoàn di dân, không cạnh tranh và không có thể biến” và *corporatisme subordonne*, trong đó các doanh nghiệp được “tạo ra và đóng vai trò là cơ quan thực thi của nhà nước, có thể tạo ra các tính năng hợp pháp và chính nghĩa hiệu quả”.

[4] Theo Backaler (2014), liên quan đến khả năng các doanh nghiệp vừa và nhỏ được hưởng lợi từ tiếp cận thêm môi trường kinh doanh, Hội nghị Trung ương 3 của Khóa 18 (tháng 11 năm 2013) đã thể hiện ý định của Chính quyền mới tại Trung Quốc trong việc xây dựng một sân chơi bình đẳng giữa doanh nghiệp nhà nước và doanh nghiệp tư nhân.

[5] Một biểu hiện là trong khi thực hiện các hoạt động thương mại tại các quốc gia “quá đẽ”, nơi các cấu trúc kinh tế xã hội phi chính thức cạnh tranh với các cơ quan nhà nước. Ví dụ, ở Trung Quốc, có giới định cho rằng, các mối liên hệ xã hội (guan xi), và đặc biệt là các mối quan hệ cá nhân với các cơ quan chính trị, là điều kiện không thể thiếu để với một nhu cầu hoạt động, trong đó có kinh doanh, tòa án nhằm bảo vệ danh tiếng của công ty và bảo đảm các khoản vay ngân hàng (Wang, Zhang 2014). Một khái niệm tương tự là “blat” cũng phổ biến ở Nga. Để so sánh thực tiễn ở Trung Quốc và Nga, xem Ledeneva (2008).

[6] Theo The Economist (2016), nhiều doanh nghiệp nhà nước (SOEs) thậm chí có

m○○t b○○ ph○○n đ○○c thành l○○p ch○○ đ○○ ph○○c v○○ s○○ng ki○○n Con đ○○ng T○○ L○○a M○○i “gi○○ giá mà ch○○ v○○i hy v○○ng ki○○m ti○○n cho các đ○○ án c○○a h○○”.

[7] Có t○○i www.oecd.org/daf/ca/OECD-Guidelines-Corporate-Governance-SOEs-2015.pdf. Có th○○ tam kh○○o Nguyễn t○○c Qu○○n tr○○ Doanh nghi○○p n○○m 2015 “G20/OECD” t○○i [www.oecd-ilibrary.org/docserver/download/2615021epdf?1478208852 & id = id & accname = guest&checksum = 58BA07C3D057A719F3828ED51DEA76DE](http://www.oecd-ilibrary.org/docserver/download/2615021epdf?1478208852&id=id&accname=guest&checksum=58BA07C3D057A719F3828ED51DEA76DE).

[8] Ví d○○, m○○t s○○ qu○○c gia tham gia vào s○○ng ki○○n “M○○t vành đai, m○○t con đ○○ng” c○○ng tham gia Hi○○p ○○○c ○○○c quy○○n v○○ N○○ng l○○ng, đ○○a ra các quy đ○○nh v○○ gi○○i quy○○t tranh ch○○p, các đ○○u ki○○n không phân bi○○t đ○○i x○○ trong th○○ng m○○i đ○○i v○○i các lo○○i nguyên li○○u n○○ng l○○ng, b○○o h○○ đ○○u t○○ n○○c ngo○○i và thúc đ○○y s○○ đ○○ng hi○○u qu○○ n○○ng l○○ng.

[9] Chính sách kinh t○○ m○○i c○○a Kazakhstan, “Nurly Zhol” ho○○c “Con đ○○ng s○○ng” đã đ○○c T○○ng th○○ng Nursultan Nazarbayev in công b○○ vào tháng 11 n○○m 2014 đ○○ h○○ tr○○ k○○ ho○○ch phát tri○○n c○○a s○○ng ki○○n Con đ○○ng T○○ L○○a.

[10] Tháng 5 n○○m 2015, Ch○○ t○○ch Kazakhstan Nazarbayev als đã đ○○a ra k○○ ho○○ch “100 B○○c c○○ th○○” nh○○m th○○c hi○○n 5 cu○○c c○○i cách th○○ ch○○ s○○ng ki○○n “Nurly Zhol”, bao g○○m: (1) t○○o ra m○○t d○○ch v○○ dân s○○ hi○○n đ○○i và chuyên nghi○○p, (2) đ○○m b○○o pháp quy○○n , (3) công nghi○○p hóa, (4) t○○ng tr○○ng kinh t○○, và (5) s○○ minh b○○ch và trách nhi○○m gi○○i tr○○nh c○○a nhà n○○c.

[11] Các b○○c ti○○p theo mà các bên tham gia vào khu v○○c t○○ nhân có th○○ th○○c hi○○n đ○○ đ○○m b○○o các tiêu chu○○n th○○c hành t○○t nh○○t và/ho○○c giúp gi○○m thi○○u m○○t s○○ r○○i ro, bao g○○m: ti○○n hành rà soát toàn b○○ các đ○○i tác ti○○m n○○ng, xem xét b○○o hi○○m v○○ r○○i ro chính tr○○, thi○○t l○○p các c○○ ch○○ gi○○i quy○○t tranh ch○○p/gi○○i quy○○t tranh ch○○p ngay t○○ đ○○u, và đ○○m b○○o các h○○p đ○○ng và/ho○○c các hi○○p ○○○c phân đ○○nh rõ ràng gi○○a các quy○○n c○○a nhà n○○c và quy○○n c○○a nhà đ○○u t○○.

[12] Li○○u s○○ tuân th○○ c○○a Trung Qu○○c đ○○i v○○i mô hình nhà n○○c-nghi○○p đoàn có là m○○t bi○○n pháp hi○○u qu○○ đ○○ đ○○t đ○○c t○○ng tr○○ng kinh t○○ b○○n v○○ng hay không là

một chủ đề riêng biệt để tranh luận.

[13] Khi với Bắc Kinh, tăng trưởng kinh tế vượt lên trên các cuộc đời đầu quân sự, trở khi liên quan đến các lợi ích kinh tế chi phí lớn hơn hoặc các vấn đề lãnh thổ. Shaojun Li, Giáo sư tại Viện Kinh tế Thế giới và Chính trị, Học viện Khoa học Xã hội Trung Quốc (một tổ chức trực thuộc Hội đồng Nhà nước và được coi là tổ chức nghiên cứu học thuật cao cấp nhất Trung Quốc về khoa học xã hội) cho rằng: Nếu không có trật tự trong quan hệ đối ngoại, xây dựng kinh tế sẽ bị ảnh hưởng. Để đảm bảo một môi trường trật tự và hòa bình, Trung Quốc cần phải tham gia vào các cơ chế hòa bình như một biện pháp ưu tiên để giải quyết các tranh chấp và chủ quyền lãnh thổ. . . Tập trung vào các mục tiêu phát triển mà không phải là dựa vào tham vọng bá quyền để hoạch định chính sách quân sự của Trung Quốc. Mục đích xây dựng quân đội của Trung Quốc là để phục vụ cho sự phát triển. Tuy nhiên, khi sự sẵn sàng quân sự vượt quá giới hạn tự do, nó sẽ không chỉ làm tổn hại nguồn lực trong nước mà còn tạo ra những căng thẳng không cần thiết trong quan hệ với nước ngoài. Theo đó, khi Trung Quốc thay đổi phương thức phát triển và mở rộng nhu cầu trong nước, sẽ không chuyển đổi phát triển kinh tế thành sự sẵn sàng quân sự [Li 2014: 66]..

[14] Các quốc gia thành viên khác của EEU bao gồm Belarus và Armenia.

[15] Mọi quan hệ giữa con đường tơ lụa mới và Liên minh Kinh tế Âu Á sẽ được tác giả đưa ra trong một Phân tích chính sách Cato sắp tới.

[16] Theo Báo cáo Phát triển và Di cư và Phát triển năm 2016 của Ngân hàng Thế giới, trong khu vực Châu Âu và Trung Á, tỷ lệ kiều hối kiều hối giảm vào năm 2015 là lớn nhất trong số các nước Trung Á: 47% ở Turkmenistan và Uzbekistan, 25% ở Nga, 24% ở Tajikistan và 23% ở Kazakhstan. Có thể pubdocs.worldbank.org/en/661301460400427908/MigrationandDevelopmentBrief26.pdf.

[17] Mặc dù các biện pháp này không áp dụng được cho tất cả các quốc gia Trung Á.

[\[18\]](#) Trình bày quan điểm này có Mearsheimer (2006, 2010) và Allison (2015).

[\[19\]](#) Tác giả sẽ tiếp tục phân tích những cách tiếp cận này và đề xuất các khuyến nghị về chính sách tại Viện Phân tích Chính sách Cato.